

RIIGIKOHUS

DISTSIPLINAARKOLLEEGIUM

OTSUS

Distsiplinaarasja number	3-8-11-4-10
Otsuse kuupäev	13. detsember 2010
Kohtukoosseis	Eesistuja riigikohtunik Ott Järvesaar, liikmed riigikohtunikud Lea Laarmaa ja Harri Salmann, Tallinna Ringkonnakohtu kohtunik Paavo Randma ja Tartu Maakohtu Põlva kohtumaja kohtunik Lembit Käis
Kohtuasi	A Maakohtu B kohtumaja kohtuniku X'i, sündinud 8. aprillil 1956, kohtunikuks nimetatud 30. juunil 1993, tööle asunud 1. juulil 1993, distsiplinaarasi
Distsiplinaarmenetluse algataja	Tallinna Ringkonnakohtu esimees Urmas Reinola
Asja läbivaatamise kuupäev	25. november 2010
Istungil osalenud isikud	Kohtunik X
	Istungit protokollis Riigikohtu sekretär Piret Lehemets

RESOLUTSIOON

- 1. Mõista A Maakohtu B kohtumaja kohtunik X süüdi distsiplinaarsüüteo toimepanemises ja määrata talle distsiplinaarkaristuseks noomitus.**
- 2. Otsuse peale on kohtunikul õigus esitada kaebus Riigikohtu üldkogule 30 päeva jooksul alates otsuse kuulutamisest.**
- 3. Otsus jõustub pärast p-s 2 nimetatud tähtaja möödumist, kui kohtunik pole esitanud kaebust Riigikohtu üldkogule.**

DISTSIPLINAARSÜÜDISTUS

1. Tallinna Ringkonnakohtu esimees Urmas Reinola algatas 5. novembril 2010 distsiplinaarmenetluse A Maakohtu B kohtumaja kohtuniku X suhtes kohtute seaduse § 87 lg 2 alusel. Distsiplinaarsüüdistuse kohaselt jättis kohtunik X nõuetekohaselt täitmata kohtuniku teenistuskohustused kohtuasja nr 1-10-9725 (08913000087) menetlemisel.

Süüdistuses märgitakse, et lahendades eeluurimiskohtunikuna kohtuistungil riigiprokuröri taotlust kahtlustatava kaitsja vandeadvokaat Terje Eipre taandamiseks kohtueelses menetluses, tegi kohtunik X 2. augustil 2010 määruse, millega rahuldaski prokuröri taotluse. Määruse tegemisel rikkus kohtunik

X oluliselt kriminaalmenetlusõiguse norme (KrMS § 339 lg 1 p 3 — kaitsja ei ole kohtumenetluses osalenud) ja rikkus sellega ausa kohtupidamise põhimõtteid.

Määruses märgitu kohaselt oli kohtuistungist teatatud KrMS § 56 lg 4 nõuete kohaselt nii advokatuuri juhatusele, taandatavale kaitsjale vandeadvokaat T. Eiprele kui ka kahtlustatavale. Kohtuistungil protokollist nähtuvalt ei ilmunud kohtuistungile kahtlustatav ja tema kaitsja vandeadvokaat T. Eipre, kes oma mitteilmumise põhjustest kohut ei informeerinud. Kuigi kaitsja mitteilmumise põhjus oli kohtule teadmata, pidas kohtunik X võimalikuks menetleda kaitsja taandamist ilma taandatava kaitsja osavõtuta.

Isiku kohtusse väljakutsumise ja kutsete edastamise korra sätestavad KrMS §-d 164-169. KrMS § 164 lg 1 kohaselt kutsutakse isik kohtusse telefoni, faksi või muu tehnilise sidevahendi kaudu edastatud kutsega, KrMS § 165 lg 1 kohaselt võib kirjaliku kutse kätte toimetada teatisele antava allkirja vastu, posti teel väljastusteatega tähtkirjana või elektrooniliselt.

Nähtuvalt toimiku materjalidest ei ole aga kahtlustatavale ja vandeadvokaat T. Eiprele kohtukutset ilmutamiseks 2. augusti 2010 kohtuistungile menetlusnormide kohaselt saadetud. Kohtute Infosüsteemis (KIS) registreeritud kohtuistungite toimumise kohta ajavahemikul 2. - 6. august 2010 kohtunik X menetluses olevates asjades puudub sisestus kohtuistungil toimumisest 2. augustil 2010 kell 10.00 A Maakohtu B kohtumajas, A, B 24, kohtusaal nr 302.

KIS-is on registreeritud üksnes avaldajale kutse saatmine posti teel (27. juuli 2010 kell 16.37) ja vandeadvokaat T. Eiprele kutse saatmine e-posti teel (27. juuli 2010 kell 16.39). KrMS § 165 lg 3 kohaselt loetakse postiga saadetud kutse isiku poolt kättesaaduks postiasutuse väljastusteates märgitud päevast, lg 4 kohaselt kutse elektroonilise saatmise korral väljastatakse kutse menetlusdokumendis näidatud või internetis avaldatud elektronposti aadressil. Kutsele peab olema lisatud digitaalallkiri ning kutse krüptitakse, kasutades vastuvõtja digitaalallkirja seaduse nõuetele vastava sertifikaadi avalikku võtit. Kutse saatmisel märgitakse, et kutse kättesaamist tuleb elektronpostiga saatja aadressil viivitamata kinnitada. Elektronpostiga saadetud kutse loetakse isiku poolt kättesaaduks kinnitamise päevast. Kui kutse kättesaamist ei kinnitata selle saatmisest alates kolme päeva jooksul, saadetakse kutse väljastusteatega tähtkirjana või antakse kutsutavale allkirja vastu. Kohtunik ei ole kaitsja taandamise menetlust toimetanud KrMS § 56 lg-s 4 sätestatud nõuetele vastavalt.

Toimiku materjalides ei sisaldu teatist kutse allkirja vastu kahtlustatavale kättetoimetamise kohta, postiasutuse väljastusteadet ja vandeadvokaat T. Eipre kinnitust kutse kättesaamise kohta. Elektroonilise saatmise korral väljastatakse kutse menetlusdokumendis näidatud elektronposti aadressil, milleks on kaitsja elektronposti aadress terje@eipre.ee. Kohtukutse on saadetud aga ebaõigele elektronposti aadressile tere@eipre.ee, mis erineb kirjaõigusest ilmselgelt. Seega ei saanud kohtunikul kujuneda veendumust, et kohtukutsed on jõudnud nende adressaatideni. Selline olukord sai kujuneda seetõttu, et kohtunik X ei kontrollinud enne kohtuistungil algust ja ka kohtuistungil, kas kohtukutsed on menetlusosalistele seaduse kohaselt kätte toimetatud. Seetõttu on vandeadvokaat T. Eipre taandatud nõ tagaselja. Kohtunik peab kohtuistungil läbiviimisel ise kontrollima ja veenduma, et kõik kohtuistungile kutsutud menetlusosalised on kohtukutse kohtuistungile ilmutamiseks kätte saanud. Kohtuniku vastupidine käitumine kriminaalmenetluses on välistatud, sest eeldatakse, et kriminaalmenetluse sätteid järgitakse vajaliku hoolsusega.

Eesti kohtuniku eetikakoodeksi punkti 1 kohaselt hoiab kohtunik kohtunikukonna ausameelsuse ja sõltumatuse mainet. Kohtuniku tegevus A Maakohtu 2. augusti 2010 kohtuistungil läbiviimisel ja kaitsja taandamise otsustamisel üksnes prokuröri osavõtul ning ilma taandatava kaitsja osavõtuta,

kahjustab seda mainet oluliselt. Nii antakse menetlusosalistele, kõrvaltvaatajatele kui ka meediale võimalus spekuloida mõttega kohtuniku pealiskaudsusest ja erapoolikusest kohtuasjade lahendamisel. Kahtlustatavale ja taandatavale kaitsjale kohtuistungist teatamata jätmine rikub kahtlustatava kaitseõiguse tagamiseks sätestatud menetlusnorme ja Põhiseaduse § 15 lg-st 1 tulenevat kaitseõigust.

DISTIPLINAARKOLLEEGIUMI ISTUNGIL UURITUD TÕENDID

2. Distsiplinaarkolleegium uuris järgmisi tõendeid: A Maakohtu 2. augusti 2010 määrus kriminaalasjas nr 1-10-9725 (08913000087), kohtuistungi protokoll, KIS-i väljatrükk kohtuistungite toimumise kohta, kohtukutsed vandeadvokaat T. Eiprele ja Eesti Advokatuurile, X tööalane iseloomustus.

3. Tallinna Ringkonnakohtu esimehele 21. oktoobril 2010 esitatud seletuskirjas ja 18. novembril 2010 distsiplinaarkolleegiumile saadetud kirjalikus seletuses märkis kohtunik X, et kahtlustatava kaitsja T. Eipre taandamistaotluse arutamise kohtuistungist püüdis kohtuistungisekretär teatada kahtlustatavale 27. juulil 2010 esmalt telefoni teel ja kui see ei õnnestunud, siis samal päeval lihtpostiga saadetud kohtukutsega. Lihtpostiga saadetud kutse vastuvõtmist pole aga kahjuks võimalik hiljem tuvastada ja tõendada ning seda kasutab ära kahtlustatav. T. Eiprele saadeti kutse e-posti teel 27. juulil 2010 kell 16.39 ja Advokatuuri juhatusele teatati telefoni teel.

2. augustil 2010 toimunud kohtuistungi alguses kandis kohtuistungisekretär ette, et kutsed olid kõikidele menetlusosalistele saadetud. Kohtunik usaldas sekretäri. Istungile kaitsja T. Eipre ja kahtlustatav ei ilmunud ja ei teatanud mitteilmumise põhjusi. Kohus oli omalt poolt ammendanud kõik kohtuistungist teatamise võimalused. KrMS § 57 lg 4 lubab sellisel juhul läbi viia taandamismenetluse taandatava kaitsja osavõtuta.

Alles hiljem selgus, et T. Eiprele oli sekretär saatnud kutse valele e-posti aadressile ja T. Eipre pole seda kätte saanud.

Kohtunik X selgitab, et kohtuniku töökohustuste hulka ei kuulu kohtukutsete saatmine ja KIS-is kohtuistungite registreerimine. Ta ei nõustu süüdistuse selle osaga, kus leitakse, et kohtunik peab kohtuistungi läbiviimisel ise kontrollima ja veenduma, et kõik kohtuistungile kutsutud menetlusosalised on kohtukutsed kätte saanud ja et kõik kutsed on saadetud õigele aadressile. Ta leiab, et see pole võimalik. Kohtuistungi läbiviimisel ei ole tema tahtlikult või tahtmatult kahjustanud kohtunikukonna ausameelsuse mainet. Tegemist oli sekretäri eksitusega.

Kohtunik X märgib, et tema ennast süüdi ei tunnista ja leiab, et eeluurimiskohtunikuna ei teinud ta midagi seadusevastast tahtlikult. Samas ta mõonab, et lõppkokkuvõttes vastutab ikkagi tema.

4. Distsiplinaarkolleegiumi istungil antud suulises seletuses jäi kohtunik X oma kirjalikes seletustes esitatu juurde.

5. A Maakohtu esimehe esitatud tööalase iseloomustuse kohaselt on kohtunik X spetsialiseerunud kuriteo- ja väärteoasjade arutamisele. 2009. ja 2010. aastal täidab X ka eeluurimiskohtuniku ülesandeid. Tema poolt arutatavate asjade arv on olnud aastaid suurem kohtu keskmisest. Tööülesannetesse suhtub ta täie vastutustundega ja on andnud oma panuse, et vähendada kohtumenetluses olevate asjade jääki. Koolitustel osaleb ta vastavalt koolituskavale. Kohtunik X-i

kohta ei ole kohtu esimehele kaebusi esitatud. X osaleb alati kohtu üldkogudel. Ta on tagasihoidlik, sõbralik, väljapeetud ja usaldusväärne. Distsiplinaarsüüdistuse osas leiab kohtu esimees, et mingil juhul ei eksinud kohtunik X tahtlikult. Tema eksimust soodustas suur töökoormus, tähtaegadest täpne kinnipidamine.

DISTSIPLINAARKOLLEEGIUMI SEISUKOHT

6. Kuulanud ära kohtunik X seletuse kolleegiumi istungil ja uurinud distsiplinaarsüüdistusele lisatud kirjalikke tõendeid, leiab distsiplinaarkolleegium, et süüdistuses kirjeldatud faktilised asjaolud on tõendatud.

7. Kolleegium peab ebaõigeks kohtunik X seisukohta, et kohtunik ei pea kohtuistungi läbiviimisel kontrollima ja veenduma, et kõik kohtuistungile kutsutud menetlusosalised on kohtukutsed kätte saanud ja et kõik kutsed on saadetud õigele aadressile.

Kohtuistungi avamist reguleerib KrMS § 277. See säte laieneb ka kohtuistungile, mida korraldab eeluurimiskohtunik kriminaalasja kohtueelse menetluse raames. Selles paragrahvis on sõnaselgelt sätestatud kohtuniku ja kohtuistungi sekretäri kohustused kohtuistungi avamisel. KrMS § 277 lg 1 p-de 2 ja 3 kohaselt selgitab kohtunik pärast kohtuistungi avamist, kes kohtumenetluse pooltest on ilmunud, kas kutsed on kätte saadud ja millised on ilmunuta jäämise põhjused. Sama paragrahvi kolmanda lõike kohaselt kannab kohtuistungi sekretär kohtule ette, kas kutsutud tunnistajad, ekspert ja tõlk on kohtuistungile ilmunud.

Uuritud tõendite alusel tuvastas distsiplinaarkolleegium, et kohtunik X jättis 2. augustil 2010 kaitsja T. Eipre taandamiseks korraldatud kohtuistungi avamisel KrMS § 277 lg 1 p-des 2 ja 3 sätestatud kohustused täitmata ja lähtus kohtuistungi jätkamisel üksnes kohtuistungi sekretäri suulisest väitest, et kohtukutsed on menetlusosalistele saadetud. Kuna kohtunik ei täitnud kohtuistungi avamisel seadusest tulenevaid kohustusi, sai võimalikuks kohtuistungi läbiviimine ilma, et oleks täidetud KrMS § 56 lg-st 4 tulenev kohustus teatada taandatavale kaitsjale ja tema kaitsealusele kohtuistungi aeg.

Kuna taandatav kaitsja T. Eipre ja tema kaitsealune kohtukutseid kätte ei saanud, siis on ebaõige kohtunik X-i väide, et KrMS 57 lg 4 alusel võis kaitsja taandamismenetluse kohtuistung toimuda taandatava kaitsja osavõtuta.

8. Hinnates tuvastatud asjaolusid Eesti kohtuniku eetikakoodeksi punktist 1 (kohtunik hoiab kohtunikkonna ausameelsuse ja sõltumatuse mainet) lähtudes, leiab kolleegium, et kohtuasja nr 1-10-9725 (08913000087) menetlemisel on kohtunik X täitnud ametikohustusi mittekohaselt. Kahtlustatavale ja taandatavale kaitsjale kohtuistungist teatamata jätmine rikub kahtlustatava kaitseõigust. Kohtuistungi avamisel kohtunikule seadusega kehtestatud kohustuste täitmata jätmine ning selle tulemusel kohtuistungi läbiviimine ja kaitsja taandamise otsustamine üksnes prokuröri osavõtul kahjustab kohtunikkonna ausameelsuse ja sõltumatuse mainet. Selline rikkumine annab menetlusosalistele, kõrvaltvaatajatele ja meediale põhjuse osundada kohtuniku pealiskaudsusele ja erapoolikusele kohtuasja lahendamisel.

Seega on kohtunik X toime pannud distsiplinaarsüüteo kohtute seadus § 87 lg 2 mõttes – distsiplinaarsüütegu on kohtuniku süüline tegu, mis seisneb ametikohustuse täitmatajätmises.

9. Distsiplinaarkaristuse määramisel arvestab distsiplinaarkolleegium distsiplinaarsüüteo raskust ja iseloomu, samuti seda, et X on kohtunikuna töötanud alates 1. juulist 1993, tema poolt arutatavate asjade arv on mitmeid aastaid olnud suurem kohtu keskmisest. Talle ei ole tehtud ka etteheiteid kohtulahendite kvaliteedi osas. Varem ei ole teda distsiplinaarkorras karistatud.

10. Eeltoodu alusel, juhindudes kohtute seaduse § 87 lg-test 1 ja 2, § 88 lg 1 p-st 1 ja § 97 lg-st 1, mõistab distsiplinaarkolleegium kohtunik X süüdi distsiplinaarsüüteos — ametikohustuse täitmata jätmises — ja karistab teda noomitusega.

Ott Järvesaar

Lea Laarmaa

Harri Salmann

Paavo Randma

Lembit Käis

Leian, et kohtunik X distsiplinaarüleastumine on tõendatud, kuid teda poleks olnud vaja karistada antud rikkumise eest, ning tema distsiplinaarmenetluse oleks võinud lõpetada kaalutlusõiguse alusel.

1 . Tuvastatud on, et kohtunik lahendas kaitsja — Terje Eipre — taandamise küll ilma kahtlustatava ja tema kaitsja T. Eipre osavõtuta ning kontrollimata, kas nad olid kohtukutse nõuetekohaselt kätte saanud, kuid koostatud taandamismäärus oli sisuliselt õige.

Ka tuleb arvestada, et kahtlustataval oli kaitsjaid rohkem kui üks ning neist ühe taandamine ei kahjustanud oluliselt tema kaitseõigust. Samuti teadsid kahtlustatav ja kaitsja, et prokurör esitab taotluse T. Eipre taandamiseks kohtule, kuna viimase taandumist oli prokurör juba varem soovinud.

Seega ei olnud kohtuniku määrus T. Eipre taandamise kohta kellelegi üllatuslik.

Järelikult ei rikkunud kohtunik kaitsja taandamismenetluses protsessinorme (KrMS § 56 lg 4 ja § 277 lg 1 p 3) oluliselt.

2. Peale selle oleks võinud antud distsiplinaarasja puhul arvestada, et taandamistaotluse läbivaatamiseks oli ette nähtud vaid 5-päevane tähtaeg (KrMS § 57 lg 1) ning kohtuniku liigset kiirustamist soodustas tema suur töökoormus.

3. Kohtute seaduse § 97 1. lõikes sätestatu ei keela distsiplinaarmenetluse lõpetamist, kui tegemist on väikese või ebaolulise distsiplinaarsüüteoga. Vastupidine seaduse tõlgendamine piiraks oluliselt distsiplinaarkolleegiumi kaalutlusõigust, kuna ei võimaldaks piisavalt arvestada teo toimepanemise asjaolusid. isikut, süüd jms.

Menetluse lõpetamise võimalus on olemas isegi kuriteo ja väärteo asjades, mistõttu ebaproportsionaalne oleks, kui sellist võimalust ei saaks distsiplinaarkolleegium kasutada distsiplinaarmenetluse puhul.

Distsiplinaarkolleegium oleks võinud menetluse lõpetada ka VTMS § 30 lg 1 p-s 1 sätestatud analoogia alusel.

Lembit Käis